

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»**

№ 5, 2018

**Ужгородський національний університет
Ужгород 2018**

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Головний редактор:** Бисага Юрій Михайлович – доктор юридичних наук, професор
- Заст. гол. редактора:** Бєлов Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, професор
- Відповідальний секретар:** Рогач Олександр Янович – доктор юридичних наук, професор
- Члени редакційної колегії:**
- Бєдь Віктор Васильович – доктор юридичних наук, професор;
  - Білаш Олександр Володимирович – доктор теології, кандидат юридичних наук, доцент;
  - Гайніш Едіта – доктор права, доктор філософії у сфері права (Словацька Республіка);
  - Громовчук Мирослава Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент;
  - Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, доцент;
  - Жежихова Мартина – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);
  - Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
  - Лемак Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України;
  - Мраз Станіслав – доктор юридичних наук, професор (Словацька Республіка);
  - Рогач Іван – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);
  - Сєврюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
  - Семерак Олександр Созонович – кандидат юридичних наук, професор;
  - Сідак Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор;
  - Станіш Пьотр – доктор права, професор (Республіка Польща);
  - Ступник Ярослав Валерійович – кандидат юридичних наук, доцент;
  - Уканов Казбек – доктор юридичних наук, професор (Республіка Казахстан);
  - Фазикош Василь Георгійович – кандидат юридичних наук, професор;
  - Федоренко Владислав Леонідович – доктор юридичних наук, професор;
  - Шекк Олена Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент (Російська Федерація);
  - Ярема Василь Іванович – доктор економічних наук, професор.

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 11 від 19.11.2018 року*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Берназюк Я.О. МОТИВОВАНИСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЯК ГАРАНТІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА.....	18
Богачова Л.Л. ФУНКЦІЇ ПІДЗАКОННОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	22
Бутирін Є.О. ЗЕМСЬКІ ДІЛЬНИЧНІ НАЧАЛЬНИКИ ЯК ОРГАН АДМІНІСТРАТИВНО-ДВОРЯНСЬКОЇ ОПІКИ НАД ВОЛОСНИМ СУДОМ.....	25
Гордуз О.А. СУД ПРИСЯЖНИХ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	29
Єфремова О.П. ПРИЧИНИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	32
Козинець І.Г., Лозицька Я.А. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОЛОНАТУ В РИМСЬКІЙ ІМПЕРІЇ.....	34
Мельник О.О. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ СЕЛЯНСТВА ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ.....	37
Поляцко А.В., Юринець Ю.Л. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ.....	41
Рябовол Л.Т. «ПРАВOROЗУМІННЯ» ЯК КАТЕГОРІЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ.....	47
Хаустова М.Г., Цикало А.О. ІДЕОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ.....	50
Шевченко В.С. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ.....	54
РОЗДІЛ 2	
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	
Алмаші М.М. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС КОРИННОГО МАЛОЧИСЕЛЬНОГО НАРОДУ СААМІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ФІНЛЯНДІЇ.....	58
Алмаші І.М. ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ.....	61
Барнич К.І. СВОБОДА ХУДОЖНЬОГО ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ: ВПЛИВ ПРЕЦЕДЕНТНОЇ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА СУДОВУ ПРАКТИКУ УКРАЇНИ.....	64
Бєлов Д.М., Громовчук М.В. НОРМА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ДЕЯКІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ.....	67
Галіахметов І.А. ДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРЕДМЕТА МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА.....	70
Лучко М.О. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	73
Піфко О.О. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ В УКРАЇНІ ТА ОКРЕМИХ КРАЇНАХ ЄС: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	79
Попович Т.П. МІСЦЕ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ДЕРЖАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ.....	82

Сметана В.В. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	86
Тернавська В.М. ПРИНЦИПИ СУЧАСНОЇ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	89
Туряниця О.О. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ УКРАЇНИ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	92
Цимбалістий Т.О., Зазуляк А.В., Мужилівська І.І. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ.....	95
Швець Ю.Ю. РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАВА ОСОБИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я.....	99
РОЗДІЛ 3	
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Антонюк О.І. ПРАВОВА ПРИРОДА КЛІНІЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ.....	103
Блажівська Н.С. РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО В ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	107
Долинська М.С. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСТУПУ ДО ПОСАДИ НОТАРІУСА ПО ЗАКОНОДАВСТВУ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ.....	111
Затворнюк О.С. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ УНАСЛІДОК ДІЙ, ЯКІ ОБМЕЖУЮТЬ КОНКУРЕНЦІЮ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	115
Кривобок С.В. ДО ПРОБЛЕМИ ОБОРОТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЄДИНОГО МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ	118
Кройтор В.А. ФОРМИ ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	122
Лісніча Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ «ТОЛЕРАНС» У ЗАКОНОДАВСТВІ ТА КОМЕРЦІЙНІЙ ПРАКТИЦІ.....	128
Мартинюк В.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ.....	130
Менджул М.В. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В ПІВДЕННО-ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ.....	133
Несінова С.В. АЛІМЕНТИ НА ДИТИНУ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА Й ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ З 2018 РОКУ.....	136
Погребняк В.Я. ПЕРЕХІД СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В АБСОЛЮТНОМУ ПРАВОВІДНОШЕННІ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ПЕРЕМІНИ ОСІБ.....	140
Поліщук М.Г., Кукса О.О. СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ У ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	143
Поліщук М.Г., Сердюкова Н.В. НОВОВИЯВЛЕНІ ОБСТАВИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	145
Рассказова В.В. МІСЦЕ І ЗНАЧЕННЯ ВІДСТУПНОГО У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	147
Святошнюк А.Л. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	150

РОЗДІЛ 4**ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО****Грудницька С.М., Руденко Л.Д.**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ
ТА ІНШИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....153**Запорожець О.Є., Руденко Л.Д.**

КОРПОРАТИВНИЙ ДОГОВІР: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....158

Іванова К.Ю.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ.....160

Тимошенко О.А.ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЯ, ЩО СТАНОВИТЬ
СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС, У ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ.....164**Хомко Л.В.**

ЕЛЕКТРОННІ СЕРВІСИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....167

РОЗДІЛ 5**ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ****Полішко Н.Л.**РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ ЖІНОК НА СЛУЖБУ
ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....170**Соловійов О.В.**ПОНЯТТЯ Й ОЗНАКИ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ НА ВИРОБНИЦТВІ
ЯК СТРАХОВОГО ВИПАДКУ В СОЦІАЛЬНОМУ СТРАХУВАННІ.....172**РОЗДІЛ 6****ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО;
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО****Біленко А.О., Біловол В.С.**

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....177

Драницька О.С., Полюх Х.М.

ЕКОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....180

Курман Т.В.РЕГІОНАЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА: ПРАВОВІ ПИТАННЯ.....183**Трегубенко Г.П., Воронова Т.С., Гончаренко І.В.**ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ АВТОТРАНСПОРТОМ:
РИЗИКИ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ.....186**РОЗДІЛ 7****АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО****Атаманчук Н.І.**СТАВКИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....190**Бондаренко О.С., Нізамієв Р.М.**АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....193**Бостан С.К., Бессонова Д.А.**

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ТУРЕЧЧИНИ: СТРУКТУРА, ОБОВ'ЯЗКИ ПОВНОВАЖЕННЯ.....197

Гарбінська-Руденко А.В.ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ
МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ОКРЕМИМИ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ.....200**Гармаш В.В.**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ
ДЛЯ КІНОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....203

Дмитрик А.Б. ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВПЛИВУ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	206
Жуков С.В. ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ.....	212
Калатур М.В. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ ОРГАНОВ БЕЗОПАСНОСТИ.....	214
Кириченко Ю.М. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МІСЦЕ В НИХ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	218
Кобзаренко М.О. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА В МЕЖАХ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ.....	221
Макаренко Н.О. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	224
Мамчур Л.О. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ІЗ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ.....	227
Мозговий О.О. ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ.....	230
Моїсєєв М.С. ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ.....	233
Обідник Б.М. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ І МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	236
Окопник О.М., Чубар Д.Ю. ОСНОВИ ПОЛЬСЬКОЇ МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ КРАЇНИ.....	239
Проць І.М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ.....	241
Ростовська К.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	244
Скрипа Є.В. КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.....	247
Тронько О.В., Довгаль Ю.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ.....	250
Харенко О.В., Кальна В.С. СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО РОЗСУДУ В УКРАЇНІ.....	254
Химан Б.Ю. МИТНА СПРАВА У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ (США, ПОЛЬЩА): ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ У НАЦІОНАЛЬНУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ.....	258
Цуркан О.П. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	261
Янішевська К.Д. ВЗАЄМОДІЯ ПОДАТКОВОГО АГЕНТА ТА ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ.....	264

Ярема О.Г. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	268
РОЗДІЛ 8	
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Дімітров М.К. ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОЇ ДІЇ ПРИ ПОГРОЗІ.....	272
Драгоненко А.О., Поляк Ю.М. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОЇ ТОРГІВЛІ ДОНОРСЬКИМИ ОРГАНАМИ ТА ТКАНИНАМИ ЛЮДИНИ.....	275
Єрмак О.В., Іваньков О.І. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ВІКУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО.....	278
Іваньков І.В., Мельниченко І.П. ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ.....	280
Кабанець Л.В. ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ПОЗБАВЛЕННЮ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЮ ЛЮДИНИ	283
Карунік С.М. ДОСВІД ПРОВІДНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНИХ	286
Козаченко В.В., Семенгіна Д.І. БУЛІНГ В УКРАЇНІ ЯК НОВЕ ПОНЯТТЯ ХУЛІГАНСТВА СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНИХ.....	289
Костюк В.В. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	292
Кулик К.Д. ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНИХ В УКРАЇНІ.....	295
Лефтеров Л.В. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ШАХРАЙСТВ, УЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ.....	299
Оробець К.М. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ У КОНТЕКСТІ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ.....	302
Пивоваров В.В., Кобринський Т.В. КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ.....	305
Сокол В.М. ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	309
Ступник Я.В., Горінецький Й.І. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ	312
Цуцкірідзе М.С. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СЛІДЧОГО.....	315
Чернишов Г.М. КІБЕРШАХРАЙСТВО: ВИЗНАЧЕННЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ.....	318
РОЗДІЛ 9	
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Башта І.І., Демчик Є.О. ЩОДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ.....	322
Башта І.І., Леган О.А. ЩОДО ПИТАННЯ ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	325

Глиняний О.В. ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО (ПРОКУРОРА), СПРЯМОВАНА НА ПІДГОТОВКУ ДО СКЛАДАННЯ ОБВИНУВАЛЬНОГО АКТА.....	327
Зайцев О.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО ЗА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ ТА ЗА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ 1960 РОКУ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	331
Ламах Т.Б. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСЛІДУВАННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	334
Лисеюк А.М., Бойко М.Л. ВИДИ ПОСЛУГ, ЯКІ МОЖУТЬ НАДАВАТИСЯ СУБ'ЄКТАМИ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	338
Лудчак П.Я. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАДИ МОВИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	340
Максимів Л.В., Максимів О.Д. ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ.....	343
Скотинюк Я.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗМАГАЛЬНОСТІ СТОРІН ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ У СУДІ ПРИСЯЖНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	346
Фещин М.А. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КИШЕНЬКОВИХ КРАДІЖОК.....	349
РОЗДІЛ 10	
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Борзенкова В.І., Овсяннікова О.О. ДО ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В РОБОТІ СУДУ.....	353
Кулик А.О. ДО ПИТАННЯ ПРО НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ (НАЗК).....	356
Параниця С.П., Змитрович Д.І. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ.....	359
РОЗДІЛ 11	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Булас Н.А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	362
Дешко Л.М. RESTITUTIO IN INTEGRUM: ПІДХОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	365
Зельцер М.І. ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СВІТЛІ УНІВЕРСАЛЬНОГО ПЕРІОДИЧНОГО ОГЛЯДУ.....	369
Зенін А.Д. ІННОВАЦІЇ ЯК ПРЕДМЕТ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	372
Киселева Е.В. МИГРАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ МЕЖДУНАРОДНЫХ МЕЖПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ОБЩЕЙ КОМПЕТЕНЦИИ.....	376
Копча В.В. ПРАВОСУДДЯ В ДЕРЖАВІ, ЗАСНОВАНИЙ НА ВЕРХОВЕНСТВІ ПРАВА: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ КРИТЕРІЇ.....	379
Кукшинова О.О., Кушнерова Г.П. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ НА МОРІ.....	384

Шапіро В.С., Куцомеля І.І.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ
УПРАВЛІННЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ..... 388

Шперун Х.В.
ЧЛЕНСТВО У МІЖНАРОДНОМУ ВАЛЮТНОМУ ФОНДІ..... 391

Яцишин М.Ю.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТБІ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ..... 395

РОЗДІЛ 12

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Савенко В.В.
НОРМАТИВНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ФОРМИ БУТТЯ СУСПІЛЬСТВА..... 399

Сировацький В.І.
ОНТОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ТЕМПОРАЛЬНО-ПРОСТОРОВИХ
СКЛАДОВИХ ЧАСТИН ДЕРЖАВНОГО ПРИМУСУ..... 402

РЕЦЕНЗІЇ

Вовк В.М.
РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Н.І. БРОВКО
«ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ
ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ»..... 405

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко Л. Сутність явища «корупція» та причини її існування в Україні. Право і суспільство. 2016. № 3 (1). С. 148–153.
2. Рясюк Е. Соціальна безпека корупції та її наслідки для держави і суспільства. Вісник Академії адвокатури України. 2016. Т. 13. № 1. С. 107–110.
3. Молдован Е. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі: морально-ідеологічний аспект. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10mesmia.pdf>.
4. Методика стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, схвалена рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 12 від 12 січня 2017 р. URL: http://91.142.175.4/nazk_files/9A_21.12.2016.pdf.
5. НАЗК показало світовий досвід декларування майна. Інфографіка. URL: <http://m.tyzhden.ua/News/178688>.
6. Національне Агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/>.
7. Радченко О. Європейські цінності та Україна: фантом чи фатум? Проблеми державного будівництва в Україні: зб. матер. XXI Міжнар. науково-практичн. конференції професорсько-викладацького складу «Україна у світових та європейських інтеграційних процесах: стратегія і тактика», 16 березня 2016 р.: у 2 т. № 24. Т. 1. К.: КиМУ, 2016. С. 31–35.
8. Марчук М. Основні напрями державної політики щодо протидії корупції в Україні. Молодий вчений. 2016. № 3 (30). С. 470–474.
9. Сорокіна Н. Напрями запобігання корупції в органах публічної влади на сучасному етапі державотворення. Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 2. С. 259–267.
10. Мельник М. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08; Нац. акад. внутр. справ України. К., 2002. 506 с.
11. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341–III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № № 25–26. Ст. 131.
12. Сахань О. Корупція в сучасній Україні як джерело деструктивності влади. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія». 2015. № 4. С. 112–129.
13. Беззуб І. Антикорупційна політика в Україні. Громадська думка. № 10 (92). URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1260:anti_koruptsijna-politika-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350.
14. Іванцов В. Принципи запобігання та протидії корупції: аналіз антикорупційного законодавства. Правові, економічні та соціальні аспекти протидії корупції: матеріали Наук.-практ. семінару, Миколаїв, 20–21 травня 2016 р. Миколаїв: НУК, 2016. URL: <http://conference.nuos.edu.ua/catalog/lectureDetail.jsessionid=469a279d32b4c383b3bbcfa261a9?lectureId=36935&conferenceId=36154&isProjectorView=false>.

УДК 342.9

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ

FEATURES OF ADMINISTRATIVE JUSTICE IN INDIVIDUAL COUNTRIES

Параниця С.П.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
заступник начальника кафедри оперативно-розшукової діяльності
факультету підготовки, перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Національного університету державної фіскальної служби України*

Змитрович Д.І.,

*студентка
Навчально-наукового інституту права
Національного університету державної фіскальної служби України*

У статті розглянуто теоретично-правові засади й особливості адміністративної юстиції в окремих країнах, а також визначено найбільш ефективні напрями удосконалення адміністративного судочинства України та шляхи запровадження іноземного досвіду.

Ключові слова: адміністративна юстиція, континентальна правова система, англосаксонська правова система, триланкова система адміністративних судів, публічно-правові спори, адміністративні санкції, адміністративні стягнення, європейські стандарти, Рада Європи.

В статье рассмотрены теоретико-правовые основы и особенности административной юстиции в отдельных странах, а также определены наиболее эффективные направления совершенствования административного судопроизводства Украины и пути введения иностранного опыта.

Ключевые слова: административная юстиция, континентальная правовая система, англосаксонская правовая система, трехзвенная система административных судов, публично-правовые споры, административные санкции, административные взыскания, европейские стандарты, Совет Европы.

The article deals with the theoretical and legal principles and peculiarities of administrative justice in individual countries, as well as identifies the most effective directions for improvement of administrative legal proceedings of Ukraine and ways of introducing foreign experience.

Key words: administrative justice, continental legal system, Anglo-Saxon legal system, three-link system of administrative courts, public-law disputes, administrative sanctions, administrative penalties, European standards, Council of Europe.

У сучасній Україні адміністративна юстиція є засобом вдосконалення захисту прав і свобод людини і громадянина, важливою умовою закріплення правового статусу людини в державі. Інтеграційні процеси, які панують не тільки в Україні, але й в усьому світі, не можуть обійти правову сферу адміністративної юстиції. Сьогодні наша держава прагне до повноцінної інтеграції з європейським простором, що вимагає приведення національного зако-

нодавства у відповідність до європейських стандартів, особливо це стосується захисту фізичних і юридичних осіб із боку суб'єктів владних повноважень. Ще одним не менш важливим питанням є вибір організаційної моделі побудови адміністративного судочинства в Україні. До уваги береться головний аспект розробки нового законодавства або його вдосконалення, тобто вивчення досвіду інших країн, але з урахуванням тих правових

традицій, які вже склалися в Україні протягом багатьох століть.

Теоретичним дослідженням правових засад та особливостей адміністративної юстиції в окремих країнах світу займалися такі вчені, як С.А. Корф, М.І. Лазаревський, М.Д. Загряцький, В.Б. Авер'янов, В.В. Богущкий, В.С. Стефанюк та багато інших.

Метою статті є дослідження теоретичних питань особливостей адміністративної юстиції як в Україні, так і в окремих країнах світу; формування найбільш важливих напрямів удосконалення адміністративного судочинства в Україні, визначення перспектив розвитку та шляхів запровадження іноземного досвіду.

На жаль, сьогодні в українському законодавстві не існує єдиного розуміння поняття адміністративної юстиції, проте в юридичній літературі вказується на три основні підходи, відповідно до яких адміністративна юстиція визначається:

- а) як особливий порядок вирішення адміністративно-правових спорів;
- б) як самостійна галузь правосуддя;
- в) як система спеціалізованих судів або спеціалізованих судових підрозділів, що здійснюють адміністративне судочинство [1].

Таким чином, якщо взяти до уваги вищевказані підходи до розуміння адміністративної юстиції, ми можемо сформулювати таке визначення: адміністративна юстиція – це система спеціалізованих судів або спеціалізованих судових підрозділів, які створені для розгляду і вирішення спорів у визначеній законодавством процесуальній формі, що виникають у сфері діяльності публічної адміністрації між громадянами чи юридичними особами, з одного боку, й органами публічної адміністрації, їх посадовими особами, з іншого, щодо особливого порядку вирішення адміністративно-правових спорів, внаслідок чого може бути прийняте рішення про визнання недійсності чи скасування незаконного акта чи інше відновлення порушеного суб'єктивного права зацікавленої особи.

Сьогодні більшість дослідників у цій сфері виокремлюють дві основні моделі побудови адміністративної юстиції за типом правової системи: континентальну й англосаксонську (англо-американську). Класичними представниками вищевказаних моделей адміністративної юстиції виступають Франція, Сполучені Штати Америки, Німеччина та Велика Британія. Більш детально простежимо особливості адміністративної юстиції у цих країнах і спробуємо порівняти їх законодавство із законодавством України.

Підвалини сучасної адміністративної юстиції Франції були закладені вченими-теоретиками XIX ст., а саме Р. Дарестом, Л. Дюгі, Е. Лафер'єром, Л. Ококом. Система адміністративної юстиції є самостійною ланкою правосуддя, відділеною від системи судів загальної юрисдикції та органів виконавчої влади. Судам загальної юрисдикції заборонено втручатися в діяльність виконавчої влади (винятком є лише випадки, прямо передбачені законом). Наслідком стало функціонування подвійної судової системи: системи судів загальної юрисдикції на чолі з Касаційним судом Франції та системи адміністративних судів на чолі з Державною Радою Франції. Такий принцип незалежності й самостійності системи адміністративних судів був закріплений Конституційною Радою Франції відповідними рішеннями у 1980, 1984, 1987 і 1989 рр. [2].

Водночас слід зазначити і про деякі недоліки у функціонуванні системи адміністративної юстиції Франції, основним із яких є тривалість розгляду справ у судових інстанціях – у середньому 2–2,5 року, що пояснюється великою кількістю публічно-правових спорів, і труднощі, пов'язані з правильністю визначення підсудності справ адміністративному суду чи суду загальної юрисдикції, у зв'язку з чим заявники вимушені звертатися до адвокатів. Загалом французька адміністративна юрисдикція – це са-

мостійна гілка влади правосуддя, яка ставить за мету регулювати конфлікти між громадянами й органами державного управління, а також приймати рішення, що базуються на нормах адміністративного права [3].

Доцільним є вивчення теоретичних і практичних аспектів організаційної будови інституту адміністративної юстиції Німеччини, досвід якої також мав великий вплив на розвиток адміністративного судочинства в країнах, правові системи яких належать до романо-германського типу.

У Німеччині межа між юрисдикцією з адміністративних та інших справ визначена менш чітко, ніж у Франції. Бажання полегшити розгляд приватних справ з адміністративними елементами призвело до поширення повноважень загальних судів на розгляд адміністративних питань. Загальним судам дозволяється інтерпретувати адміністративні акти і вирішувати питання про їх юридичну силу, які виникають у ході кримінального або цивільного судочинства. Коли адміністративний акт складний для розуміння і його розгляд потребує досвіду адміністративного суду, загальний суд може направити йому справу, зупинивши процес. Загалом німецька модель адміністративної юстиції є системою спеціалізованих адміністративних судів, утворених на принципах спеціалізації та територіальності. Українські вчені зазначають, що модель адміністративної юстиції Німеччини найбільш відповідає моделі адміністративної юстиції України [4].

Спільними ознаками є створення в єдиній судовій системі Німеччини триланкової системи адміністративних судів. Адміністративні суди приймають до розгляду не тільки позови громадян до державних органів, а й деякі спори між адміністративними органами й органами місцевого самоврядування, а також всі спори про права державних службовців. Аналогічна ситуація склалася і в Україні, тобто адміністративні суди розглядають і вирішують публічно-правові спори не тільки між приватними особами й суб'єктами владних повноважень, а й між самими суб'єктами владних повноважень і навіть за зверненням таких суб'єктів проти приватних осіб. Важливим аспектом є з'ясування того, що, хоча Конституція Німеччини не передбачає інстанційного проходження справи, все ж трирівнева структура судочинства існує і представлена таким чином: адміністративний суд землі (суд першої інстанції), Вищий адміністративний суд землі (апеляційна інстанція), Федеральний адміністративний суд (касаційна інстанція) [6].

У свою чергу, англійська правова система еволюціонувала на засадах доктрини панування права, яке забезпечувалося захистом судів загального права, крім того, англійська доктрина виходить із рівності всіх посадових осіб перед судом і недопущення вилучення чиновників з-під юрисдикції тих самих судів, що і для інших громадян: «незалежна судова влада є кращим захистом проти усякого зловживання владою». Сьогодні вирішення публічно-правових спорів у Великій Британії здійснюється різними органами, серед яких суди загального права, спеціалізовані юрисдикційні (квазісудові) органи (спеціалізовані адміністративні юрисдикції, які розглядають спірні адміністративні справи по суті до їх передачі в суди загального права).

Проте конкретно до органів адміністративної юстиції можна віднести лише незалежні від адміністрації суди загального права, уповноважені вирішувати спори між громадянами й органами державного управління на основі загальних процесуальних правил. В англійському праві під адміністративною юстицією розуміють також систему квазісудових органів. Особливістю є те, що зазначені органи, зазвичай, організаційно становлять частину виконавчих органів держави, а їх діяльність за своїм характером належить до адміністративної юрисдикції, а не правосуддя. Характерною особливістю функціонування сучасної англійської судової системи є гарантована для будь-якого суб'єкта права (як організації, так і фізичної особи) мож-

ливості оспорювати у суді загальної юрисдикції будь-який акт, прийнятий адміністративним органом, що порушує його суб'єктивні права. Заявник може звертатися відразу безпосередньо до суду, оминаючи квазісудові органи, де зацікавлена особа може оспорювати законність акта управління, застосовуючи всі способи адміністративного оскарження, включаючи розгляд цього акта квазісудовими органами. Межі повноважень судів загального права щодо перевірки актів адміністративної влади у Великій Британії на законодавчому рівні не визначені. Суддя загального права у Великій Британії може прийняти рішення про визнання актів органів управління незаконними. Проте така дія не вважається актом втручання судових органів у діяльність виконавчої влади [7].

Адміністративна юстиція в США гнучка і неформалізована, оперативна й економічна і водночас характеризується обмеженістю підвідомчості справ і підконтрольністю загальним судам. У США згідно з розділом 2 ст. 3 Конституції 1787 р. вирішення всіх правових спорів, включаючи адміністративні, покладено на загальні суди, і показник того, що «адміністративна юстиція США – яскравий приклад тісного контакту органів адміністративної юстиції з адміністрацією», тобто діяльність американської адміністративної юстиції має «квазісудовий» характер (адміністрація виконує судові повноваження), є повним антиподом вказаного конституційного положення. Діяльність закладу як квазісудового органу термінологічно характеризується як «adjudication», що означає адміністративний розгляд (арбітраж). Отже, процедурні питання є визначальними в законодавчому закріпленні адміністративної юстиції в США [7].

Не менш важливим постає питання особливостей застосування адміністративних покарань у зарубіжних країнах. У жодній із країн Західної Європи та Північної Америки немає консолідованого законодавчого акта про адміністративну відповідальність, адміністративні правопорушення або адміністративні покарання. У деяких країнах (Бельгії, Нідерландах, Німеччині, Франції) питання призначення адміністративних покарань вирішуються в ряді галузевих законів. У Німеччині, наприклад, законодавство про адміністративну відповідальність включає сотні федеральних і регіональних законів, що визначають адміністративні проступки і відповідальність за їх вчинення. У Бельгії та Франції ряд питань адміністративних правопорушень вирішується Державною радою (вищим органом адміністративної юстиції). У багатьох країнах інститути, віднесені до адміністративної відповідальності, регламентуються кримінальним законодавством. У країнах континентальної правової сім'ї адміністративні покарання називаються, зазвичай, адміністративними санкціями (*sanctiones administratives, sanciones administrativas*). Ними визначаються або самі адміністративні покарання, або частина адміністративного рішення, в якій вони встановлюються. У країнах англосаксонської правової сім'ї для позначення адміністративного покарання частіше використовується поняття «адміністративні стягнення» (*administrative penalties*). Адміністративними стягненнями іменуються заходи адміністративного примусу, що накладалися в позасудовому порядку адміністративними органами або їх посадовими особами. Відповідні повноваження надаються органам, що здійснюють регулювання у визна-

ченій сфері управління, у т. ч. нормативно-правове регулювання, контроль, нагляд і надання публічних послуг [3].

Наразі в Україні, у зв'язку із намаганням належним чином забезпечити державними гарантіями зазначені в Конституції пріоритети і досягти рівня правової держави, пропонується вдосконалення та перегляд законодавчих положень щодо адміністративної юстиції як форми судового захисту прав і свобод громадян. Інтеграція України в європейський правовий простір вимагає повномасштабного реформування правової системи на основі принципів і стандартів, що сформувалися на загальноєвропейському рівні. Існує ряд основних вимог до судового контролю, які визначені у принципах адміністративного права Ради Європи та яких ми повинні досягти:

- розгляд справи має проводитися незалежним та об'єктивним судом, створеним відповідно до закону;
- справедлива адміністративна процедура, що проведена у розумні строки;
- справедливе та відкрите судове засідання;
- забезпечення ефективного засобу правового захисту [8].

Сьогодні в Україні Закон «Про Вищу раду правосуддя» визнав правовий статус цього органу як колегіального, незалежного конституційного органу державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів. До складу цього органу входить 21 член, із них 10 членів обираються з'їздом суддів України із числа суддів чи суддів у відставці, 2 члени обираються Президентом України, 2 члени – Верховною Радою України, 2 члени – з'їздом адвокатів України, 2 члени – всеукраїнською конференцією прокурорів, 2 члени – з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів і наукових установ. Такий склад Вищої ради правосуддя відповідатиме положенням Європейської хартії про закон «Про статус суддів», адже 10 членів складають судді, призначені судьями [5].

Отже, виходячи з вищесказаного, можна зробити такий **висновок**: із законодавчим закріпленням спеціального порядку розгляду адміністративно-правових спорів Україна все ж таки підтвердила своє прагнення європейської інтеграції та приведення свого законодавства у відповідність до європейських стандартів і норм. Важливим залишається питання, наскільки ефективно вдасться сформувати систему адміністративних судів, які у своїй діяльності виконуватимуть всі гарантії, передбачені у Кодексі адміністративного судочинства України. Досвід багатьох європейських країн свідчить, що адміністративні суди можуть бути доступним і ефективним інструментом захисту прав, свобод і інтересів людини від порушень із боку органів державної влади та місцевого самоврядування. Тому врахування здобутків європейських держав у сфері адміністративного процесу, правових стандартів, вироблених на загальноєвропейському рівні, дослідження практики Європейського суду із прав людини є необхідною умовою розробки і вдосконалення теоретичного та нормативного підґрунтя функціонування адміністративних судів в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. посіб. К.: Атіка, 2007. 156 с.
2. Stirn B. Le Conseil d'Etat. Son rôle, sa jurisprudence. Paris, 1994. P. 19, 20.
3. Ільков В. Розвиток системи адміністративного судочинства в Україні з урахуванням джерел права зарубіжних країн під час здійснення Конституційної реформи в Україні. Право.ua. 2015. № 3. С. 194–198.
4. Пономаренко Г., Комзюк А., Мельник Р., Бевзенко В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. посіб. К.: Прецедент, 2009. 198 с.
5. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 7–8. Ст. 50.
6. Вюнш Д. Німецька система адміністративного судового захисту у світлі порівняльного правознавства. Право України. 2014. № 3. С. 134–141.
7. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Т. Коломоєць К.: Істина, 2011. 304 с.
8. Principles of Administrative Law Concerning the Relations between Administrative Authorities and Private Persons: A Handbook (Council of Europe). Strasbourg: Directorate of Legal Affairs, 1996. 363 p.